

Uit de machinekamer „De kolenvoorraden op de fabrieken.”

We leven snel en vergeten vlug, twee feiten waartussen meer verband bestaat dan oppervlakkig lijkt. Te dezer plaatse zal ik hierover echter niet uitwijden, wel over één der gevolgen ervan. Onder de zaken, die vlot in het vergeetboek dreigen te raken (en waarbij er inderdaad ook zijn, die we, naar mijn mening, niet vlug genoeg vergeten kunnen) is er één, waarvan de belangrijkheid ons indertijd in harde, dure lessen duidelijk maakt werd.

Nog heden ten dage kermt een groot deel van de wereld onder de naweeën van de grootste oorlog van alle tijden, maar toch zijn de herinneringen aan de oorlogsjaren al aanmerkelijk verbleekt en zelfs hier en daar als uitgewist. Echter elke volwassene van toen, moet zich de jaren nog levendig herinneren, waarin van vrijwel alle door ons gebruikte artikelen een tekort was en zelfs van sommige een totaal gebrek dreigde. Voorraad houden, was het parool waarnaar ieder zich, zij het dan ook op zeer verschillende wijze, richtte. Een gelegenheid om voorraad op te doen, wegens gebrek aan bergruimte voorbij te laten gaan, was in die dagen iets absoluut ondenkbaars. Sindsdien is veel veranderd en het: „geen voldoende bergruimte" wordt nu vaak gehoord ter verklaring van een m.i. te kleine voorraad van een der meest nuttige hulpstoffen voor de fabrieken: de steenkool.

Ieder fabrieksleider uit de bovengenoemde oorlogsjaren van steeds dreigender tekorten aan hulpstoffen voor het drijven der fabriek, weet, dat het brandstofvraagstuk er een van voortdurende zorg was en wendde dan ook alle mogelijke middelen aan, om zoveel mogelijk voorraad te maken. Dit nalaten, omdat er geen bergruimte voor was, zou als een onzinnige, onvergeeflijke fout in de leiding der fabriek beschouwd zijn. Totdat de tijden veranderden en onder herademing van de mensen, de noodzakelijke hulpstoffen in steeds ruimere mate ter beschikking kwamen. Zo kwam ook voortdurend meer steenkool te koop en verviel daarmee de dringende eis: steeds een zo groot mogelijke reserve aan brandstof te houden. Dit op zich zelf gelukkige feit heeft echter jammer genoeg langzamerhand bij meerdere fabrieken het besef verloren doen gaan, dat het houden van een zekere reserve aan steenkool *ten allen tijde* van nut, ja zelfs een noodzakelijkheid is.

Het is niet voor de eerste maal, dat ik hierop wijs. Reeds vóór de oorlog vestigde ik hierop der fabrieken aandacht en wat in die rustige tijden gold, geldt toch ongetwijfeld in sterker mate in de dagen van meer of mindere beroering, waarin we nog altijd leven. Het komt nog wel eens voor, dat fabrieken, die een bestelling op steenkool niet óp of slechts enkele dagen ná de opgegeven leveringsdatum uitgevoerd krijgen, zonder het „zwarte goud" komen te zitten. Nog telkens treft mij bij mijn bezoeken aan de fabrieken, de kleine voorraad steenkool en op mijn: „Jullie hebben ook niet veel kolen meer", is dikwijls het antwoord: „Nee, als ze niet gauw komen, komen we zonder te zitten".

Als dat gebeurt, moet leentjebuurt gespeeld worden bij buurt-fabrieken óf voor hongeren prijs bij een handelaar in de omgeving de onmisbare steenkool worden gekocht. In beide gevallen heeft men behalve moeite en last, directe extra-kosten. Als indirecte extra-uitgaaf komt hierbij dan vaak nog het feit, dat de aldus verkregen steenkool niet de meest economische voor de betrokken fabriek is.

Het zal dan ook niemand verwonderen, dat deze fabriek dan erg ontstemd is over haar tijdelijk gebrek aan, wat we zouden kunnen noemen „eigen steenkool". Ze uit deze ontstemming dan als regel door de schuld op niet voldoende vlugge uitvoering der bestelling te werpen. Ogenschijnlijk volkomen terecht en toch gaan ook dikwijls de fabrieken hierin niet vrij uit, omdat de voorraden aan de fabrieken in vele gevallen te gering zijn. Een voorraad voor enkele dagen op de dag, waarop een nieuwe zending besteld is, moet onvoorwaardelijk als te gering en daardoor te riskant, beschouwd worden. Hoevele omstandigheden zijn er niet, waardoor de kolen enkele dagen later dan opgegeven was, kunnen aankomen. M.i. behoort een fabriek, die b.v. 15 ton steenkool per maand verbruikt, tegen de tijd, dat de nieuwe zending redelijkerwijze verwacht mag worden, nog altijd wel een voorraad van 15 ton te hebben.

Bij het verkondigen dezer mening hoor ik uit vele monden, de tegenwerping: „geen voldoende bergruimte" en na mijn verwijzing naar de oorlogsjaren, de woorden, die de zaak finaal moeten afdoen: „Nou ja, toen stond alles op z'n kop". Toch is de zaak hiermee niet afgedaan, want hoe men het ook keert of wendt, onvoldoende bergruimte voor een der meest noodzakelijke hulpstoffen is een fout in de inrichting, die als elke fout verholpen moet worden in het belang der fabriek.

O zeker, ik weet wel, dat vele kolenbergplaatsen op de zuivelfabrieken niet groot genoeg zijn om de boven door mij genoemde (of naar van zelf spreekt, hiermede evenredige) voorraad kolen te kunnen bevatten, maar ik meen ook, dat, op heel enkele bijzondere gevallen na, wel een ruimte voor de meerdere hoeveelheid steenkool op het fabrieksterrein te vinden is en ook zonder veel kosten, daar desnoods elk bevloerd stuk grond hiervoor dienst kan doen.

Zoals reeds gezegd is, werd reeds in de kalme jaren vóór de oorlog door mij in woord en geschrift, de wenselijkheid van het altijd houden van een voldoende voorraad steenkolen aan de fabrieken betoogd. Naar aanleiding van de gevallen van m.i. veel te kleine voorraad, die ik nog altijd en naar ik vrees, den laatste tijd zelfs in toenemend aantal, tegenkom, zij dit betoog hier nogmaals en met klem herhaald. In de toch nog altijd bewogen tijden, waarin we nu leven, moet m.i. rekening gehouden worden met kortere of langere onderbreking van het kolenvervoer en dient men zich hiertegen naar vermogen te wapenen. Van de harde en dure lessen, die de oorlog ons bracht, moet zeker niet in het vergeetboek raken, de les, die samengevat kan worden in de woorden:

Houdt voldoende voorraad.

H. Duif